

ЗАКОН

О РОДИТЕЉИМА НЕГОВАТЕЉИМА И НЕГОВАТЕЉИМА

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се појам и статус родитеља неговатеља и неговатеља, услови за признавање права на статус родитеља неговатеља и неговатеља, право родитеља неговатеља и неговатеља на месечну новчану накнаду, услови и поступак за престанак права на статус родитеља неговатеља и неговатеља и друга питања од значаја за остваривање права родитеља неговатеља и неговатеља у Републици Србији.

Појам родитеља неговатеља

Члан 2.

Родитељ неговатељ, у смислу овог закона, јесте родитељ који живи у заједничком домаћинству са дететом коме је због телесног или сензорног оштећења, интелектуалних потешкоћа или промена у здравственом стању потребна помоћ и нега другог лица да би задовољило своје основне животне потребе, као и родитељ који живи у заједничком домаћинству са особом која је због телесног или сензорног оштећења, интелектуалних потешкоћа или промена у здравственом стању потпуно зависна од помоћи и неге другог лица у задовољавању својих основних животних потреба.

Дететом, у смислу става 1. овог члана, сматра се малолетно лице коме је утврђено право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица, у складу са прописима који уређују област социјалне заштите.

Особом, у смислу става 1. овог члана, сматра се лице коме је утврђено право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица, у складу са прописима који уређују област социјалне заштите и које је потпуно зависно од помоћи и неге другог лица у задовољавању својих основних животних потреба.

Право на статус родитеља неговатеља под условима и на начин прописан овим законом може остварити и старатељ.

У породици са двоје или више лица из ст. 2. и 3. овог члана, право на статус родитеља неговатеља могу остварити оба родитеља.

Члан породице као неговатељ

Члан 3.

Када су родитељи детета или особе из члана 2. овог закона умрли, или су непознати, или један или оба родитеља живе са дететом односно особом, али због свог психофизичког стања нису у могућности да пружају потребну помоћ и негу, а дете или особа није стављена под старатељство другог лица, право на статус неговатеља може да оствари и један од чланова породице под истим условима као и родитељ.

Чланом породице, у смислу овог закона, сматрају се супружници и ванбрачни партнери и сродници у правој линији без обзира на степен сродства, као и сродници у побочној линији до другог степена сродства под условом да живе у заједничком домаћинству са лицима којима пружају помоћ и негу.

Уколико у једнородитељској породици има двоје или више лица из члана 2. ст. 2. и 3. овог закона право на статус неговатеља може да оствари и члан породице из става 2. овог члана.

Услови за признавање статуса

Члан 4.

Право на статус родитеља неговатеља и неговатеља под условима утврђеним овим законом признаје се лицу које:

1. је држављанин Републике Србије;
2. је пунолетно;
3. има пословну способност;
4. није лишено родитељског права;
5. има пријављено пребивалиште на истој адреси са дететом или особом из члана 2. овог закона у Републици Србији;
6. живи у заједничком домаћинству са дететом или особом из члана 2. овог закона на територији Републике Србије;
7. је способно за пружање потребне помоћи и неге;
8. није запослено односно радно ангажовано по било ком основу у складу са законом, нити обавља предузетничку делатност, самосталну делатност или неку другу професионалну делатност;
9. није корисник пензије.

Право на статус родитеља неговатеља и неговатеља признаје се до навршене 65. године живота.

Министар надлежан за послове социјалне заштите ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона донети пропис којим ће се одредити потребна документација којом се доказује испуњавање услова за признавање права на статус родитеља неговатеља и неговатеља.

Разлози за непризнавање статуса

Члан 5.

Право на статус родитеља неговатеља односно неговатеља не може остварити лице:

1. које је лишено родитељског права;
2. које је лишено пословне способности;
3. чије је дете односно особа из члана 2. овог закона, смештено у установу социјалне заштите;
4. чије је дете односно особа из члана 2. овог закона, у хранитељској породици, укључујући сродничку хранитељску породицу;
5. које је правоснажно осуђивано или се против њега води кривични поступак за кривична дела против живота и тела, против полне слободе, против брака и породице.

Право на новчану накнаду

Члан 6.

Родитељ неговатељ и неговатељ остварује право на новчану накнаду за време трајања статуса родитеља неговатеља и неговатеља.

Време и начин исплате новчане накнаде, као и друга права и обавезе уређују се уговором потписаним између Министарства надлежног за послове социјалне заштите и родитеља неговатеља и неговатеља, а на основу коначног решења центра за социјални рад о остваривању права на статус родитеља неговатеља и неговатеља.

Новчана накнада из става 1. овог члана исплаћује се лицу које има статус родитеља неговатеља, односно статус неговатеља у смислу чл. 2. и 3. овог закона, у месечном износу у висини 65.000 динара, који износ у себи не садржи порез на доходак грађана (у даљем тексту: порез) и допринос за обавезно пензијско и инвалидско осигурање и допринос за обавезно здравствено осигурање (у даљем тексту: доприноси) који се плаћају по основу те накнаде у складу са законом којим се уређује порез на доходак грађана и законом којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање.

Финансијска средства за исплату новчане накнаде и плаћање пореза и доприноса из става 3. овог члана, обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Исплату месечног износа новчане накнаде лицу из става 2. овог члана, као и обрачун и уплату пореза и доприноса, врши министарство надлежно за послове социјалне заштите.

Право родитеља неговатеља и неговатеља на новчану накнаду не искључује право детета односно особе из члана 2. овог закона да у својству корисника права остварује право на новчану социјалну помоћ, право на додатак за помоћ и негу другог лица, право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица, као и право на друга социјална давања и пружања услуга у заједници, у складу са одредбама закона који уређује питања социјалне заштите.

Накнада се усклађује једном годишње, 1. марта, у складу са номиналном стопом раста просечне зараде запослених на територији Републике Србије, без пореза и доприноса, у претходној години, на основу података органа надлежног за послове статистике.

Износ усклађене новчане накнаде из става 7. овог члана утврђује решењем министар надлежан за послове социјалне заштите.

Министар надлежан за послове социјалне заштите ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона донети пропис којим ће ближе одредити садржину уговора о дефинисању права и обавеза између надлежног државног органа и корисника права из става 1. овог члана.

Обавезно социјално осигурање

Члан 7.

Родитељ неговатељ и неговатељ има право на пензијско и инвалидско осигурање и обавезно здравствено осигурање, у складу са законом.

Поступак за остварење права на статус родитеља неговатеља и неговатеља

Члан 8.

Поступак за остваривање права на статус родитеља неговатеља и неговатеља и права која из њега произилазе покреће се на захтев родитеља, старатеља или неговатеља у складу са чл. 2. и 3. овог закона.

Захтев из става 1. овог члана подноси се:

1. електронски, приступом родитеља, старатеља или неговатеља из става 1. овог члана електронској евиденцији родитеља неговатеља и неговатеља;

2. у центру за социјални рад који је надлежан према месту пребивалишта подносиоца захтева.

У случају из става 2. тачка 1) овог члана, надлежни орган обезбеђује подршку у вези са електронским поступањем родитељу, старатељу или неговатељу из става 1. овог члана.

За захтев из става 1. овог члана од података о личности надлежни орган може захтевати следеће податке о подносиоцу захтева, о члановима његовог домаћинства, односно породице и то: јединствени матични број грађана, име и презиме, адресу пребивалишта, држављанство, датум, место и општину рођења, податке о банковном рачуну на који се врши исплата, контакт телефон, адресу електронске поште, податке о запослењу, брачни статус и податке о старатељству.

О праву на статус родитеља неговатеља и неговатеља и правима која из тог статуса произилазе одлучује решењем центар за социјални рад на територији на којој подносилац има пребивалиште у року од 15 дана од дана комплетирања поднете документације.

На решење из става 5. овог члана подносилац захтева може поднети жалбу надлежном министарству преко центра за социјални рад.

О жалби одлучује министарство надлежно за послове социјалне заштите.

Против коначног решења подносилац захтева може покренути управни спор.

Право на статус родитеља неговатеља и неговатеља и право на новчану накнаду признаје се од дана подношења захтева ако су у тренутку подношења захтева испуњени услови за признавање права.

У поступку признавања права на статус родитеља неговатеља и неговатеља и остваривања права утврђених овим законом примењују се одредбе прописа о управном поступку, ако овим законом није другачије одређено.

Министар надлежан за послове социјалне заштите ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона донети пропис којим ће ближе уредити начин подношења захтева из става 2. овог члана.

Дужност обавештавања о променама

Члан 9.

Родитељ неговатељ и неговатељ дужан је да надлежном центру за социјални рад пријави сваку промену од утицаја на признато право у року од 15 дана од дана када је промена настала.

Све промене које су од утицаја на коришћење права узимају се у обзир од првог дана наредног месеца по њиховом наступању, односно од 15. у месецу ако је промена наступила до 15. у месецу.

Преиспитивање услова за остваривање права на статус родитеља неговатеља и неговатеља

Члан 10.

Министарство надлежно за послове социјалне заштите ће једном месечно, користећи електронску евиденцију родитеља неговатеља и неговатеља и податке које та евиденција размењује са службеним евиденцијама државних органа, пре сваке исплате из члана 6. став 5. овог

закона, по службеној дужности проверавати испуњеност услова за остваривање права из овог закона.

Уколико се, на начин из става 1. овог члана, утврди да су престали услови за остваривање права из овог закона, министарство надлежно за послове социјалне заштите обуставља исплату из члана 6. став 5. овог закона и обавештава месно надлежни центар за социјални рад о утврђеним чињеницама ради покретања поступка за престанак права на статус родитеља неговатеља и неговатеља.

Центар за социјални рад по службеној дужности проверава да ли родитељ неговатељ и неговатељ и даље испуњава услове за остваривање права из овог закона једном у 24 месеца током октобра и новембра месеца у години, уз примену одредби прописа о управном поступку у случају промене у остваривању права.

Престанак права на статус родитеља неговатеља и неговатеља

Члан 11.

Право на статус родитеља неговатеља и неговатеља и право на новчану накнаду престају:

1. на захтев родитеља неговатеља и неговатеља;
2. када престану разлози због којих је родитељ неговатељ и неговатељ стекао тај статус;
3. када родитељ неговатељ и неговатељ није у могућности да пружи потребну негу;
4. када родитељ неговатељ и неговатељ не пружа негу;
5. када се родитељ неговатељ и неговатељ налази у притвору или на издржавању казне затвора;
6. смрћу родитеља неговатеља и неговатеља;
7. у случају смрти детета односно особе из члана 2. овог закона, право родитеља неговатеља и неговатеља на новчану накнаду са уплаћеним доприносима за обавезно социјално осигурање престаје протеком рока од шест месеци од дана када је смрт наступила;
8. када родитељ неговатељ и неговатељ заснује радни однос, односно радно се ангажује по било ком основу у складу са законом или обавља предузетничку делатност, самосталну делатност или неку другу професионалну делатност;
9. када родитељ неговатељ и неговатељ оствари право на пензију;
10. када родитељ неговатељ и неговатељ наврши 65. година живота.

Поступак за престанак права на статус родитеља неговатеља и неговатеља

Члан 12.

Поступак за престанак права на статус родитеља неговатеља и неговатеља и престанак права која из тог статуса произилазе може покренути родитељ неговатељ и неговатељ као и надлежни центар за социјални рад по службеној дужности.

О престанку права на новчану накнаду из члана 6. овог закона одлучује решењем надлежни центар за социјални рад.

На решење из претходног става овог члана корисник права може поднети жалбу надлежном министарству преко центра за социјални рад.

О жалби одлучује министарство надлежно за послове социјалне заштите.

Против коначног решења корисник права може покренути управни спор.

Евиденција родитеља неговатеља и неговатеља

Члан 13.

Министарство надлежно за послове социјалне заштите води електронску евиденцију родитеља неговатеља и неговатеља, која садржи податке о лицима која су поднела захтев из члана 8. овог закона, којима је признат статус родитеља неговатеља и неговатеља, као и којима је престао статус родитеља неговатеља и неговатеља.

Органи надлежни за одлучивање о правима по овом закону по службеној дужности врше увид, прибављају и обрађују податке о чињеницама о којима се води службена евиденција, а који су неопходни за одлучивање у овим поступцима.

Министар надлежан за послове социјалне заштите ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона донети пропис којим ће ближе уредити начин формирања, садржај и начин коришћења електронске евиденције родитеља неговатеља и неговатеља.

Ступање закона на снагу

Члан 14.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се почев од 1. октобра 2026. године.